

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICESCĂ - CULTURALĂ

ORGANUL OFICIAL AL EPARHIEI ORTODOXE ROMÂNE A ARADULUI

Instalarea Prea Sfințiților Episcopi de Oradea și Cluj.

În zilele de 28 și 29 Iunie a. c., eparhiile românești de Oradea și Cluj, au trăit momente de adevărate praznice duhovnicești și naționale.

Duminecă în 28 Iunie, s'a făcut instalarea P. S. Sale Episcopului Dr. Nicolae Popovici la Oradea, în cadrul unor solemnități pline de entuziasm. Iar în ziua de 29 ziua sfinților apostoli Petru și Pavel, a avut loc la Cluj, înscăunarea P. S. Sale Episcopului Nicolae Colan, în mijlocul celor mai înălțătoare manifestațiuni de dragoste față de Biserica ortodoxă, care este mama neamului românesc.

Serbările dela Oradea.

P. S. Sa Episcopul Dr. Nicolae Popovici a plecat din Sibiu în 26 Iunie, însoțit de mai mulți prieteni și stimători. Peste noapte P. S. Sa a poposit la Cluj, iar în dimineața zilei de 27 a sosit la Cluj, dela Oradea, o delegație pentru a întâmpina și însoți la locul de reședință pe Episcopul Orăzii.

După ce P. S. Sa a pășit pe teritoriul episcopiei de Oradea, la toate gările a fost salutat de credincioși în frunte cu preoțimea și autoritățile. La ora 12 când acceleratul a intrat în gara Orăzii, corul studenților în teologie a intonat „Pe stăpânul“. Peronul gării era tixit de lume venită să întâmpine pe noul lor Episcop, care a fost salutat în numele eparhiei de consilierul-referent Zaharie Moga, apoi de: dl primar Bledea, generalul Ilcuș. P. S. Sa a răspuns emoționat, spunând că vine plin de sfilă dar stăpânit de mare încredere, ca să ocupe tronul episcopesc, ilustrat de decedatul Episcop Ciorogariu.

Intr'un impunător cortegiu P. S. Sa a fost condus la catedrală, unde s'a slujit Doxologia,

apoi noul Episcop Nicolae a fost condus la reședința episcopescă.

După masă la ora 5, a sosit la Oradea cu acceleratul I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae însoțit de secretarul general dela Ministerul Cultelor Stancu Brădișteanu.

La coborâre din tren I. P. S. Sa a fost salutat de P. S. Sa Episcopul Nicolae, generalul Ilcuș, capi autorităților și o mare mulțime de intelectuali. Cuvântul de binevențare, l-a rostit consilierul eparhial Z. Moga.

Duminecă dimineața la ora 9³⁰ s'a oficiat în catedrala ortodoxă sf. Liturghie de I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae, asistat de P. S. Sa noul Episcop Nicolae și un sobor de preoți.

La finea sf. slujbe d. Stancu Brădișteanu a dat citire decretului de numire a Episcopului Nicolae, semnat acel decret de M. S. Regele Carol al II-lea, iar părintele consilier mitropolitan I. Petrișor, a citit gramata metropolitană semnată de I. P. S. Sa Mitropolitul Ardealului.

Apoi I. P. Sfințitul Mitropolit a rostit, o profundă cuvântare, în cadrul căreia a introdus la tronul episcopesc pe P. S. Sa episcopul Orăzii. A răspuns frumos și convingător P. S. Sa Nicolae, schițându-și programul vast după care va activa în noua sa misiune. Recepția festivă s'a ținut la reședința episcopescă, unde delegații autorităților și reprezentanții diferitelor societăți au adus noului lor Episcop cele mai calde urări de bine. Eparhia Aradului a fost reprezentată la acest act de părinții consilierii eparhiali M. Păcățianu și D. Muscan.

Serbările dela Cluj.

P. S. Sa Episcopul Colan, venind dela Sibiu a sosit la Cluj Duminecă în 28 Iunie d.

m. la ora 5. În drum spre orașul său de reședință înaltul prelat a fost întâmpinat la toate gărilile de mulți creștini în frunte cu preoții și intelectualii satelor.

La Cluj, se găseau pe peronul gării reprezentanții autorităților bisericești, civile și militare, mulți profesori universitari precum și un mare public.

P. S. Sa părintele Episcop Nicolae Colan este primit cu urale, apoi în sala de recepții au rostit cuvinte de bineventare părintele consilier eparhial Dr. Stanca, primarul Dr. Drăgan, generalul Florescu, președintele F. O. R.-lui Sextil Pușcariu și Ștefan Peneș.

Între uralele de binevenire ale publicului, P. S. Sa este condus la catedrală, de unde după un serviciu divin, este condus la reședință. Duminică seara a sosit la Cluj, venind dela Oradea I. P. S. Sa Mitropolitul Bălan însoțit de P. S. Sa Episcopul Orăzii și reprezentanții eparhiilor surori.

Înalții Prelați au fost întâmpinați de capii autorităților din capitala Ardealului.

Luni dimineața s'a oficiat în catedrală sf. liturghie de I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae asistat de noul Episcop de Oradea și Cluj precum și de un impunător sobor de preoți. A participat la sf. slujbă un public select și mulți enoriași din eparhie, în frunte cu d. Ministru Lapedatu.

După terminarea sf. liturghii, s'a desfășurat actul instalării noului Episcop Nicolae Colan. Mai înainte s'a dat cetire decretului regal de confirmare, apoi gramatei metropolitane.

Luând cuvântul I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae a apreciat persoana noului Episcop Colan și a schițat în mod intuitiv problemele grele ce așteaptă să fie rezolvite de Episcopul Clujului. D. Ministru Lapedatu a făcut urări de muncă rodnică noului Episcop elogiind activitatea decedatului Episcop Ivan. — P. S. Sa Episcopul Colan a răspuns printr'o cuvântare primită cu multă căldură.

La recepția dela reședința episcopescă, reprezentanții tuturor instituțiilor și eparhiilor, au adus noului Episcop salutul și dorire de progres în noua sa demnitate.

La instalaerea P. S. Sale Episcopului Nicolae Colan dela Cluj, eparhia noastră a fost reprezentată prin părinții M. Păcățianu și Dr. N. Popovici consilieri eparhiali.

Monopolul manualelor și educațiunea religioasă în școala primară*)

Problema introducerii monopolului manualelor de religie în școala noastră primară e mult mai importantă din punctul de vedere al educațiunii religioase, decât să poată fi disecată într'unul și două articole de ziar. De aceea mă aflu îndemnat, ca după cele două articole anterioare, publicate în această prețuită revistă, să revin încă cu următoarele lămuriri:

În Revista Sf. Sinod „Biserica Ortodoxă Română“ de lunile Ianuarie și Februarie, Nrii 1—2, din 1936 la pg. 121, se dă următorul comunicat:

„Rămâne acum ca pentru realizarea unui învățământ religios primar uniform, în întreaga Patriarhie, Sfântul Sinod să poată realiza planul său de a publica un premiu pentru cel mai bun manual de învățământ religios primar și — însușindu-și acest manual — să-l introducă ca obligator în întreaga Patriarhie“.

La această încheere ajunge raportul, după ce, mai întâi, constată, pe baza rapoartelor dela Eparhii, un progres satisfăcător al învățământului religios pe întreg cuprinsul Patriarhiei.

După ce noi, cel puțin preoții din părțile Banatului, Ardealului Crișanei și Maramureșului, ba îndrăznim să credem și a celei din Bucovina, părți venite de sub altă stăpânire și atașate la țara mamă, am avut alt sistem de educație, putem afirma, mai bun decât cel din România, în ce privește religiozitatea, — acum aflându-ne ieșiți din acele condițiuni favorabile educațiunii religioase, cari, aici ne lipsesc: preoții noștri nutresc nemulțumiri și doleanțelor lor le dau expresiune în toate conferințele catinetice, cerând dela reprezentanții școalelor de stat, revizori și inspectori școlari, ameliorarea situației, dar fără rezultat. Să vedecă astfel de doleanțe usturătoare, n'au ajuns la cunoștința Sf. Sinod. Le vom expune aci.

E fapt cunoscut deja, că Biserica Ort. Română e foarte slab organizată pentru propaganda religioasă, pe când Biserica rom. cat. încă din vechi timpuri practică misionarismul cu un sistem ce nu dă greș. De aceea și întreg sistemul școlar era format așa ca să servească scopului educațiunii religioase.

În școalele primare de stat, unde învățau exclu, siv rom. cat. ori protestanții și mai puțin de alte religii, școalele primău învățători de stat, de același religie ca poporul și acel învățător, pregătit pentru a fi și cântărețul bisericesc al acelei confesiuni, era obligat să provadă „cantoratul“ bisericesc peste tot și să-și crească elevii în spirit religios, conducându-i la

*) Revistele Sf. Episcopii, din părțile alipite, sunt rugate a reproduce acest articol.

biserică, la toate slujbele divine, cântând cu ei și su praveghindu-i.

Noi, Românii, am avut școala noastră confesională, numită fica Bisericii. Învățătorii cari se aplicau la aceste școli, erau crescuți în institutele pedagogice ale confesiunii, susținute de Eparhii, unde viitorii învățători primeau educația potrivită viitoarei lor chemări: să fie cântăreții bisericii, care să săvârșască față de biserică și de educația religioasă a copiilor acele îndatoriri, pe cari învățătorii catolici le săvârșiau în școlile de stat. Putem zice deci, că acest sistem a contribuit nespuse de mult la întărirea religiozității alipirii de Biserică a poporul nostru.

Azi însă putem zice, că Biserica noastră a pierdut pe acest factor educativ, pe învățător, iar urmările sunt dezastruoase. Învățătorul fiind al statului, nu se simte obligat a-și conduce elevii la biserică, să-i învețe cântările bisericești, în biserică să cânte cu ei luând parte activă la serviciu, ceea ce contribuie la întărirea religiozității și să le supravegheze purtarea. Excepțiile fac pușinii angajați de cântăreții bisericești. Toate aceste acte preotul nu le poate săvârși decât în cazul, când are numai ocupațiunea de catihet, ceea ce la școala primară aparține cazurilor rari.

Apoi dacă mai considerăm, că parohiile din vechiul regat își au cântăreții plătiți din bugetul statului și pensionați de stat, cari pot suplini într-o bună măsură activitatea învățătorilor noștri de pe vremuri, e natural, ca ocolo să nu se simțească lipsa conlucrării învățătorilor în cele bisericești și că Sf. Sinod, în — lipsă de rapoarte — intrate de la Eparhii, despre aceste doleanțe ale preoților — catiheți, din părțile noastre, nu poate fi pus în cunoștință de cauză. De aceea s'a putut forma credința, că cauza educațiunii religioase stă foarte bine, numai un singur lucru ne lipsește: monopolul manualelor, care trebuie să se înfăptuiască.

Premițând acestea să ne dăm seamă mai bine despre relele urmări ale monopolului, în cazul că s'ar introduce; iar la fine vom expune dezideratele, cari se impun pentru promovarea învățământului religios.

Noi știm că Dumnezeu a dăruit omului voie liberă, fiind singur răspunzător pentru felul cum o întrebuințează. Iar statul politic al nostru, România, — ca să vorbim numai de aceasta — prin art. 25 al legii: „*Noua Constituțiune*“ din 1923 dispune că: „*Constituțiunea garantează tuturor libertatea de a comunica și publica ideile și opiniunile lor prin grai, prin scris și prin presă...*“. Deci, cu considerare numai la acestea, cum s'ar putea pricepe, că Biserica, ca instituțiune divină, în privința libertății să stea îndărătul unei legi umane. Monopolul manualelor îngreudește libertatea gândirii și avântul preoților spre progres. Este uciderea în germine a oricărei inițiative binefăcătoare din partea preoților, pe cari timpul și experiența le scoate la suprafață în învățământ.

Preoții sunt oprți a scrie manuale mai perfecte, ca cel din monopol, pe urma experienței, ce și-au câștigat; de aceea monopolul este un fapt anticonstituțional.

Din aceste considerente apare, că Biserica mai mult e datoare a garanta membrilor săi libertatea gândirei, prin care ajunge omul la perfecțiunea cea mai înaltă; această libertate asigurată, duce la nobila emulare a indivizilor, duce la progres. Probe despre acestea s'ar putea produce din trecutul diecezei noastre, care se pare a fi fost cea dintâi, în care s'a fost introdus catehizarea prin preoți.

Numai un singur câștig de pe urma monopolului s'ar putea realiza: adunare de fonduri pentru oricare scopuri. Acest câștig material însă, nu va acoperi nici odată lacuna ce o va cauza scopul ideal, care trebuie să fie promovarea educațiunii religioase.

Înainte de a prescrie dezideratele ce în locul monopolului ni se impun, mă voiu provoca la două exemple, ca dovadă despre ce e în stare să producă educațiunea religioasă temeinică din tinerețe. Dacă am făcut provocare la învățătorii școlii de stat, de azi, că încunjură biserica și nu-i însoțesc pe elevii la sfintele slujbe, am aflat și excepțiuni, exemplare de model. La Capela Militară din Ioc, sfințită anul trecut de 2 episcopi, unde strana o prevede unul sau doi soldați, s'a aflat Directorul școlar, d. Vulpe, care merită laudă și admirație, că nechemat de nime și fără a urmări vr'un interes, și-a învățat elevii: băieți și fete și cercetează sf. biserică regulat, cântând cu elevii, bine instruiți ceremoniile, prin ce împrumută serviciul divin farmecul sărbătoresc, care atrage publicul la biserică, în deosebi Doamne, nefiind aici altă biserică, Tot așa se obosește pâr. profesor — catihet Andreescu, care vine și cântă când aici, când în altă parte, cu corul elevilor instruiți de dânsul. De aici putem concluda, că dacă aceștia se manifestă așa de frumos, educându-și elevii, cum am experiat în trecutul nostru, de ce nu s'ar putea purta așa toți învățătorii de stat.

Iată aceasta e direcția spre care trebuie să se întoarcă atenția tuturor și să stăruiască a veni în ajutor, fiecare dintre noi, după puterile sale.

Dar, cum?

Idela ni-o sugerează Dl Profesor univ. Romul Căndea, din Cernăuți. Dânsul, în cartea: „*Noua Constituțiune a României*“, la pg. 347, exprimă astfel: „*Ca să putem fi ceea ce fost Biserica ort. în Imperiul bizantin, susținătoarea Statului și a Națiunii, va trebui, ca biserica să se reformeze din ea însăși și la aceasta va trebui să contribuie nu numai Clerul înalt, ci și celalalt Cler și toți mireni*“. Deci iată ce e de făcut: Clerul înalt cu cel de jos și cu poporul să-și dea concursul pentru curmarea răului.

După ce știm din cele de mai sus, în ce stă răul care ne bântue, iată și dezideratele, la a căror realizare să ne dăm concursul:

1. Fiindcă noi Credincioșii din provinciile alipite patrii mamă, suntem cei loviți de soarte: Părinții Catiheti din Adunările Asociației preoțești să ceară Sfântului Sinod, ca să binevoiască a interveni la On. Guvern, ca să oblige pe învățătorii școalelor de stat, ca să-și conducă elevii regulat la sf. biserică și să-i supravegheze, cântând cu ei ceremonii, ori cel puțin câteva cântări, spre care scop să fie pregătiți din școalele normale, după practica din era maghiară. Aceasta îndatorire să se susțină cel puțin pe restimpul, până când vor primi și bisericile din aceste părți cântăreți cu plată și pensie dela stat, când se va putea face o altă organizare. Aceasta o reclamăm unificarea, pe care avem dreptul s'o cerem și s'o obținem.

2. Preoții-Catiheti din aceste provincii să fie unificați cu cel din vechiul Regat pe temelul aceleiași salarizării și încadrați la fondul de pensuni al Statului cu cel din v. Regat.

3. Preoții-Catiheti să fie scutiți de lovitură ce li-se pregătește prin introducerea monopolului, cruțându-le libertatea de gândire și acțiune spre folosul educațiunii religioase.

4. P. C. Președinți a Adunărilor Asociației preoțești să intervină la Domnii Președinți ai Adunărilor mirenești „Forum”, ca din Adunările lor să îndrepte aceleași cereri către Sf. Sinod, pentru îndreptarea stărilor bisericesti — școlare, din aceste părți, aci indicate.

E de sine înțeles, că aceste deziderate, vor face obiect de discuție în adunări, supunându-le aprobării, pe lângă eventuale observări și întregiri.

Pentru îndreptarea stărilor relatate mai sus, să cere, fără îndoială, stăruință și mult curaj, atât din partea Clerului de jos, cât și a mirenilor, precum și a Sf. Sinod, după ce cunoaștem indiferența, cu care sunt tratate cauzele bisericesti din partea O. G. Guverne dar nu e imposibil de învins. Dacă Mitropolitul, Andrei Șaguna, o persoană singură și din propria îndemn, a exoperat dela o stăpânire streină toate drepturile pentru Neamul său, nu se poate, ca Reprezentanții legitimi ai Bisericii, prin curaj și stăruință neîfrântă să nu exopereze câștigarea dreptului, care li se cuvne dela un Guvern de neamul și legea lor.

Încât însă, din partea noastră, a celor vizați mai sus, nu s'ar lua aceste eficace măsuri, — nu vom merita o soarte mai bună, decât aceea în care ne zbatem; — iar mai târziu o să auzim cum ne sună dictonul: „Pierirea ta din tine Izrael”. — Victorie fără luptă nu e cu putință. Dovadă e rezultatul recent, realizat de lupta preoțimei, pentru delăturarea curbilor.

Pr. Nicolae Crișmaru.

Maica Domnului și lacrimile învingătoare.

Din belșugul de lacrimi cari curg zilnic în această lume numai o părticică mică este a bucuriei, potopul cel mare isvorește din *durere*, *amărăciune* și zdrobire totală.

Lacrimile totdeauna par a fi semne de slăbiciune pentru că ce pot să facă să schimbe și să învingă niște bleste lacrimi? Doar atâta putere au să fie ultimul leac pentru sufletele suferinde. Nici pe pământ nu au întotdeauna răsunet, dar în ceruri este posibil să se audă? Și totuși lacrimile isvorâte dintr'o inimă bună și curată sunt *învingătoare pe pământ* și în *ceruri*.

Irod cel viclean și soldații lui sălbatici, nu s-au lăsat impresionați de strigătele de durere și multe lacrimi vărsate de mamele din Vifleem. Dar aceste lacrimi dacă au rămas până azi și vor rămânea până la finea lumii monumentele cele mai neperitoare ridicate de niște mame copiilor lor, ele sunt și acuzele vecinice fără iertare cari se aruncă asupra omorătorilor fără suflet. Au trecut sute și sute de ani și totuși parecă și azi le vedem aceste lacrimi din paginile Sf-tei evanghelii și ni se înfioară sufletele de cruzimea pricinuitoarelor lor.

Lacrimile pe cari le-ai stârnit cu răutate în ochii altora nu te iartă niciodată. Pământul este mare și totuși este așa de mic, marea este aduncă și totuși așa de puțin acoperitoare când vrei să fugi din fața acuzațiilor *pe cari le ridică lacrimile contra ta*.

Trupul ți se poate face în țărână și să se risipească în direcția tuturor vânturilor, numele tău poate fi uitat de oameni, *dar lacrimile de durere pe cari le-ai provocat te zidesc vecinic din nou și îți desgroapă numele și din cea mai neagră uitare*.

Ultima armă a Domnului nostru Iisus Hristos au fost lacrimile. Față de farisei cărturari, n-a prins nici o înțelepciune, nici o binefacere, nici o blândețe cerească, rămânând ei statornici în ura care nu se împacă numai cu moartea groaznică pe cruce. Și atunci Domnului nu-i mai rămâneau decât lacrimile. Dar nici acestea nu i-au putut schimba pe dușmani, dar în schimb i-a învecinicit ca pe niște figuri de răutate diavolească. Până la sfârșitul lumii farizeii și cărturarii vor rămânea exemple de groază, fără să piardă nici măcar o liniuță din ura și răsunarea lor.

O pedeapsă mai mare nu poate da Dumnezeu decât să te încremenească pe veci în clipele de supremă răutate. *Iată ce pot face*

lacrămile. Dar neasemănat mai mult decât toate mamele a plâns Maica lui Hristos. Deși aleasă de Dumnezeu pentru a trimite mântuirea pe pământ ce a putut face decât să plângă în fața oamenilor plini de răutate. A plâns mult la Vifleem pe drumul către Egipt și pe toate drumurile pe cari îl pândeau dușmanii pe Fiul ei pe Hristos și a lăcrimat nespuse de mult sub cruce. Dar lacrămile Ei au învins.

Domnul nostru Iisus Hristos contra așteptărilor iudeoști de a pieri întotdeauna de pe fața pământului în rușine, a înviat din morți și s-a ridicat deadreapta Tatălui în ceruri și Maica Domnului, Născătoarea de Dumnezeu a primit bucuria și fericirea deplină pentru lacrămile multe și grele.

Dragi fetițe ortodoxe, să nu vă bateți joc niciodată de lacrămile amare ale nimăruia, pentru că lacrămile oricât vi s-ar părea de neputincioase, înving întotdeauna nedreptățile și greutățile de ar fi ele multe și mari ca munții cei mai înalți.

Și apoi și voi dacă soarta vă constrânge să plângeți nu desperați, dacă lacrămile voastre sunt curate, fiindcă aceste lacrimi se văd în ceruri.

De aceia de câteori vă încearcă tristețea și supărarea pe bună dreptate, îngenunchiați la Tronul Maicei Domnului. Chipul ei este acoperit de un val de tristețe și în ochii ei strălucește câte o lacrimă. Din tristețe și din lacrămile ei a răsărit biruința mai puternică și mai statornică decât toate biruințele din lume.

Aveți deci desăvârșită încredere în lacrămile voastre curate și vă feriți ca de foc să provocați altora astfel de lacrimi, pentru că ele sunt biruitoare și ascultate la ceruri.

Elena Dr. Cioroianu,
protopopeasă.

I. P. S. Sa Patriarhul Dr. Miron Cristea în Anglia.

I. P. S. Sa Patriarhul nostru, întovărășit de P. S. Sa Episcopul Andrei al Atadului, I. P. C. Sa Arhimandritul Scriban, protolereul Antal și diaconul Goldan s'a bucurat de strălucita primire în Londra. La sosire a fost salutat de personalitățile eminente ale vieții bisericești și publice din Anglia. În gara Victoria, în vreme ce s'au făcut prezentările un puternic cor bisericesc a cântat imnuri religioase, iar mulțimea făcea ovații de simpatie reprezentanților Bisericii românești.

Dela gară Prelații noștri au fost conduși la catedrala Westminster, unde s'a oficiat o slujbă religioasă.

De aici înalții oaspeți au mers la mormântul eroului necunoscut, unde I. P. S. Sa Patriarhul Miron, a rostit o ploasă rugăciune în limba română și au așezat jerbe de flori.

În 29 Iunie s'a slujit la biserica ortodoxă sf. Sofia din Londra sf. Liturghie în limba românească de către arhimandritul Scriban, asistat de protopopul Antal, un preot grec dela această biserică și diaconul Goldan.

La urările de bun venit ale preoților dela biserica sf. Sofia, I. P. S. Sa Patriarhul Miron a răspuns:

Binecuvîntez și mă rog lui Dumnezeu pentru sănătatea M. Sale Regelui Eduard al VIII și pentru marele și gloriosul popor englez, care în vremuri grele ne-a ajutat să ne ajungem ținta supremă: unitatea națională a tuturor românilor. Poporul român n'a urmărit și nu urmărește decât pacea și creștineasca prietenie. Biserica anglicană ne-a ajutat și ea, a fost singura care a dat sprijin fraților noștri emigrați în Statele Unite, până au putut să aibă și ei bisericile lor. Aduc prietenia creștinească a poporului român și mulțumirea lui pentru ajutorul primit, dela puternicul popor britanic. Rog pe bunul Dumnezeu să odihnească în pace, sufletele eroilor, cari și-au vărsat sângele pentru noi toți. Misiunea I. P. S. Sa Patriarhului Miron, creștet în Anglia, mai mare ca a unui cap încoronat. România are săculeagă roade bogate pe urma acestei misiuni.

Urare...

Prea Sfinției Sale Episcopului Andrei al Aradului, care de prezent împreună cu Sanctitatea Sa Patriarhul, se află prin țările apusului european.

Prin orizonturi pururi sparte
Plecat ai, Stăpâne, departe
Să 'mprietenești această țară,
În fel și chip, — peste hotară...

Prin țări streine, apusene
Cu foc, cu lacrămile'n gene,
Pe drumuri arse, cu țărâne
Călca-vei, Bunule Stăpâne...

În cinstea Patriei străbune,
Cu graiul plin de 'nțelepciune,
Alături, doar de „Sanctitate”,
Croi-vei lucruri neuitate...

Vei face-o sfântă legătură
Cu-Apusul falnic, de cultură:

*Să recunoască lumea 'ntreagă
Ortodoxia noastră dragă...*

*Succes, izbândă și ispravă
Incununată doar cu slavă
Va fi aceasta prietenie
Inregistrată pe vecie....*

*Fii mândru, Bunule Stăpâne
Că'n cinstea Patriei Române,
Incununat de zări senine
Te-ai dus, prin țările străine...*

*Noi, cei de-acasă și din țară
Te urmărim, peste hotară
Zicând, prin zarea nesfârșită
Călătorie fericită!..*

*Dorința noastră e, Stăpâne
Să Te re'ntorci astăzi ori mâine
Acelaș Fericit Părinte
Să fii la mulți ani, înainte!..*

Tragedia Românilor sârbizați din Banat.

III

Soarta Românilor sârbizați din Banatul românesc nu este mai puțin tragică ca și a fraților lor rămași sub stăpânire streină. Și aici și acolo, ei au fost decimați, pe alocurea până la complectă exterminare.

Orașe și sate întregi din Banatul jugoslav, azi multe din ele au înfățișarea unor cimitire românești, străjuite de oameni, cari afară de numele de familie n'au nimic comun cu oasele ce se odihnesc în țărâna lor. În orașul Chichinda-Mare de pildă, — după datele istoriei și mărturia tradiției, și după numele și epitafele din cimitir, — 5 părți din populație era românească; azi elementul românesc din acel oraș, datorită tenacității acțiunii desnaționalizatoare sârbești, este disparent, aproape inexistent. Când, prin anii 1870, protopopul Vichentie Serbanu, din Comloșul-Bănățean, și-a propus să întreprindă pașii necesari pentru a deștepta conștiința — pe atunci încă destul de trează — a fraților noștri sârbizați din Chichinda, i s'a pus în vedere din partea sârbilor șovini, că dacă vrea să-i rămână pielea și carnea pe oase, să nu cuteze să vină în Chichinda cu astfel de intențiuni.

Ajutată de administrația maghlară, potriv-

nică nouă, perseverența sârbească a fost încununată cu succesul scontat. Căci frații noștri desnaționalizați de acolo au alt ideal, vorbesc altă limbă și slujesc alte interese naționale, diametral opuse intereselor fraților lor rămași credincioși idealurilor strămoșești.

În actuala configurație politică desigur că nu ne mai putem gândi să înviem morții din cimitirele românești, risipite pe întinsul Banatului jugoslav, dar înțelegem, că, printr'o ultimă și apocaliptică sforțare, să nu lăsăm pradă înstrăinării sufletele fraților noștri sârbizați din lăuntrul hotarelor statului național, la temelia căruia zac oasele moșilor și strămoșilor noștri și ai lor.

Să sune și să trîmbițeze numai goarna re-deșteptării și vom avea de înregistrat prăbușirea obezilor ferecătoare de suflete și a solzilor înstreinării de pe conștiințele fraților noștri sârbizați, începând cu cei dela Nordul Banatului, din jurul Timișorii, și sfârșind cu cei dela Sud din Clisură, din jurul Moldovei, a Baziașului și a Caransebeșului.

Pentru ca acțiunea aceasta de recucerire a fraților înstreinați să poată fi dusă la izbândă, și pentru ca ea să poată înrola cât mai mulți cavaleri și luptători voluntari și a-i pune în slujba acestui ideal, de o pronunțată spiritualitate, credem că este necesar a schița, în liniamente generale istoricul satelor, în cari elementul sârbesc a copleșit și asimilat, în întregime sau în parte, pe cel românesc.

După ce vom expune succint și lapidar cauzele asimilării, vom încerca să dăm și rețeta salvatoare a recuperării fraților ajunși de partea cealaltă a baricadei.

Deocamdată, cercul cercetărilor noastre se restrânge asupra comunelor dela Nordul Banatului, lăsând pe seama altora sarcina de a se ocupa de frații înstreinați dela Sud, a căror soartă nu este cu nimic mai trandafirică ca a celor dela Nord.

Pentru o mai deplină orientare asupra acestei gingașe probleme — căreia până azi nu i s'a dat nici o importanță, din partea factorilor, cu cădere — amintesc și precizez că atât în Banatul românesc cât și în cel Jugoslav avem Români sârbizați cari: 1. încă mai au conștiința originii și deci a romanității lor; 2. cari și-au pierdut această conștiință — dar cărora numele le arată originea incontestabil românească; — 3. cari și-au uitat limba și tradițiile românești; 4. cari încă mai știau românește, și în fine mai sunt de aceia, 5. cari nu știu sârbește dar cari cu impertinență își spun „sârbi“.

Voiu începe cu aceștia din urmă, din simplul motiv, pentru că pe ei nu-i desparte — afară de anumite interese materiale și de-o anumită doză de sentimente „sârbești“ infiltrate în sufletul lor naiv și credul de către preoții și călugării sârbi — nimic deosebit ca structură psihofizică de marea masă românească.

Tipul „sârbului“ ce nu știe o boabă sârbească îl găsim în comuna Munar, din jud. Timiș Torontal. Acestor dezertori Românil adevărați le spun „cotcoreți“. Comuna Munar este o străveche așezare românească, considerată fiind, alături de comunele Saravale, Igrîș, Secușgiu, Felnac — ca să vorbesc de cele mai apropiate — printre coloniile romane așezate de însuși marele Traian dealungul Mureșului, spre a fi străjerii graniței de nord a Daciei Ripense. La Munar era și un puternic castru roman ale cărui vestigii până în veacul trecut încă mai dăinuiau.

În veacul al 15-lea se face amintire despre Munar ca despre o localitate românească. Statistica demografică alcătuită de Comisiunea Neoaquistica la anul 1743 găsește Munarul locuit numai de Români, iar istoricul maghiar A. Bárányi, scrie, bazat pe conscripția erarului din Timișoara, că la 1772 Munarul era comună curat românească. Abia la 1901, pe timpul procesului mănăstirilor, se așează în comună vreo 6 familii de sârbi, al căror număr a rămas constant până azi.

Necunoscând stările din Munar lumea ar fi înclinată să creadă că cele 6 familii sârbe au exercitat atâta presantă influență asupra celor peste 500 suflete românești încât a fost capabilă să le desnaționalizeze. Lucrurile stau însă cu totul altcum.

Se știe că în apropierea comunei Munar este mănăstirea ortodoxă, odinioară românească, azi sârbească, Bezdin. Despre mănăstirea aceasta istoricii maghiari spun că ea ar fi existat și în epoca arpadiană sub numele de „Iso“. Cum istoricii maghiari cei mai de seamă afirmă că această mănăstire a fost ortodoxă, și cum pe acele vremi deci prin veac. 9 și 10 întreaga regiune a fost locuită de Români, nu rămâne nicio îndoială că și mănăstirea aceasta a fost a Românilor.

Este deasemeni notoriu că în urma apostasării mitropolitului Antanasie Anghel la 1700 Biserica românească din Transilvania rămânând fără arhiepăstori proprii, poporul dreptcredincios în general și 'n special cel din Banat a căutat alinare și ocrotire la ierarhia soră sârbească, care în virtutea privilegiilor numite illirice putea să se desvoalte în liniște nesupărată de

nimeni. La adăpostul acestor privilegii illirice și biserica românească din Banat a putut să-și păstreze multă vreme caracterul ei ortodox și național-romănesc.

Cu timpul însă ierarhia superioară, recrutată numai din elemente sârbești, a început, sub masca ocrotirii religioase, o adevărată vânatoare de suflete românești, îndeosebi a acelora cari aveau să îmbrățișeze chemarea preoțească și cariera dascălească. Și prin aceștia poporul de jos. Români sesizând din vreme pericolul ce-i paște, au reacționat puternic, mai ales în adunările naționale dela Blaj și Lugoj din anul 1848.

După îndelungate lupte, prin geniul luptător al marelui mitropolit ortodox Andrei Baron de Șaguna, la 1864 se restaurează Mitropolia română ortodoxă istorică de Alba Iulia, salvând astfel pe Români din Ardeal de maghiarizare prin catolicism și uniaticism, iar pe cei din Banat de sârbizarea prin ortodoxia aservită idealului național panslavistic.

Descătușați din legăturile ierarhice cu biserica sârbească, Români bănățeni au pretins posesiunea tuturor locașurilor dumnezeiești bisericesti și mănăstirești, ridicate de strămoșii lor în timpurile anterioare pripășirii sârbilor printre ei. Sârbii refuzând să recunoască vreun drept Românilor asupra mănăstirilor, aceștia din urmă au intentat contra celor dintâi un mare proces în care printre alte mănăstiri — Sf. Gheorghe, Voilovița, Hodoș-Bodrog, Baziaș, Zlatița etc. — au pretins și mănăstirea Bezdin, despre care s'a amintit că la originea ei a fost românească și ortodoxă.

Justiția ungurească, ignorând toate dreptele și legitimele cereri și revendicări românești, a dat dreptate sârbilor, recunoscându-le — împotriva tuturor argumentelor irefutabile istorice — posesiunea asupra tuturor mănăstirilor ortodoxe din Banat, cu singura excepție a Mănăstirii Hodoș Bodrog, care a rămas Românilor.

Printre alte multe și puternice dovezi istorice, Români s'au bazat în susținerea cauzelor și pe argumentul de ordin demografic-geografic, cumcă toate mănăstirile din cauză au o ambianță etnică românească, fiind încunjurate numai de comune românești, ale căror necesități duhovnicești le îndeplineau călugării mănăstirilor, cari până în veacul al 18 erau recrutați aproape numai dintre elementele românești de seamă.

Comunele românești mai mici din jurul mănăstirilor erau administrate de călugări. Tot astfel a fost cazul și cu comuna Munar. În

Munar până la 1928 n'a fost biserică nici preot, deoarece ea fiind în apropierea mănăstirii Bezdin, călugării de acolo se îngrijeau de trebuințele sufletești ale Munărenților.

Până la 1784 călugării din mănăstirea aceasta erau cu toții români. După acest an au venit și călugări sârbi. Slujbele dumnezeiești și după pătrunderea călugărilor sârbi se făceau mai mult în românește, până la 1894, când sârbii acaparând cu totul mănăstirea, au eliminat limba românească dintre zidurile ei străvechi.

Pornindu-se procesul, sârbii spre a răsturna cel mai puternic argument al Românilor, că toate împrejurimile mănăstirilor sunt românești, au început goana după credincioși „sârbi”, și prin acordarea de diferite bunătăți lumești: pământ, bani, lemne din pădurile mănăstirii, vin din viile mănăstirii, miei, viței, etc... din vastele latifundii mănăstirești, au cumpărat conștiințele multor români slabi de înger, locuitori ai comunelor din preajma mănăstirilor. Tot astfel au procedat și în cazul mănăstirii Bezdin.

Și cum locuitorii români ai Munarului erau săraci, ispita a prins, și ei în schimbul atâtor bunătăți și-au vândut conștiința românească declarându-se deadreptul „sârbi”.

Cumpărarea de conștiințe românești a mers anevoios și încet, dar ea creștea în măsura în care și darurile mănăstirii și înmulțeau. Astfel, la 1900 găsim trecuți la sârbi vreo 50 români. În 1907, când procesul era în toi, numărul celor trecuți la sârbi era de 458, din totalul de 526 suflete ortodoxe, câte număra atunci comuna Munar. Momeala fiind puternică și irezistibilă, în același an toți românii, cu excepția a 11 familii, au trecut de partea sârbilor.

Pr. Gh. Cotoșman

(Urmează)

Protestul Românilor din Oradea.

Subsemnatul Dr. Ionel Moldovan Avocat dom. în Oradea, cu tot respectul cuvenit Vă rog să binevoiți a insera și da publicității scrisoarea ce urmează mai jos, care în ziua de azi, 27. Iunie, 1936, s'a înmănat între oarele: 11 și 12 a. m., — I P. S. Episcop Român Unit din Oradea, — Dr. Valeriu Traian Frențiu, — pentru motivul că nu a înțeles să arboreze stindardul treicolori, cu ocaziunea instalării al Prea Sfințitului Episcop Ortodox Ro-

mân din Oradea Dr. Nicolae Popoviciu din Sibiu.

Gestul ce l-a comis Episcopul Unit, a provocat și stârnit în sufletele credincioșilor ortodocși și cu adevărat români, o nedescrisă revoltă, cu al căror consimțământ și aprobare generală dau publicității scrisoarea ce a izvorit din sufletul meu de ortodox român, și pe care personal am înmănat-o în prezența alor doi martori Episcopiei Române Unite pentru a servi ca lecție și reproș.

I. P. Sale D-lui Dr. Valeriu Frențiu
Episcopul Românilor Uniți Oradea.

Inalt Prea Sfințite Părinte:

Orice străin, și chiar ultimul jidan arborează azi stindardul treicolor în cinstea și onoarea nou venitului Episcop ortodox român, — dacă nu cu inimă curată, dar pentru îndeplinirea unei reguli oficiale, și pentru a nu jigni buna cuviință al religiei dominante și păstorul său, că azi intră în cetatea lui!

Cum se face că Inalt Prea Sfinția Voastră nu a dat dispoziții ca lafel să procedeze și la episcopia română unită din Oradea?!

Oare nu este un semn de protest lipsa arborării al drapelului național, — pentru că a îndrăznit să descalice în Oradea Prea Sfințitul Episcop ortodox Român Dr. Nicolae Popoviciu?!

Care dacă azi se instala Episcopul Romano-Catolic al Orăzii tot la fel ați proceda?!

Nu credeți Inalt Prea Sfințite Părinte, că prin acest gest, — nesocotit — jigniți nu numai pe noul nostru Episcop Nicolae, dar și pe toți fiii lui și Drepcredincioșii lui din Eparhia Orăzii?!

De ce nu Vă gândiți la faptul, că suntem străjerii Neamului Românesc la granița țării de Vest, — și aici este de dorit ca ambele Strane al bisericilor românești trebuie să fie braț la braț pe teren național, cultural și creștinesc!...

Până în sânge jigniți Ortodocșia noastră Prea Sfințite!, — lucru ce nu poate recolta roade bune pentru cultul P. S. Voastre.

Vă sărută dreapta cu multă mâhnire în sufletul său de român ortodox, dar care Vă iubește cu dragoste fiască!

s. s. Dr. Ionel Moldovan
Avocat.

Țin să accentuez cu acest prilej mult neplăcut, că nu este primul caz de sfidare al bisericii noastre ortodoxe din partea episcopu-

lui unit din Oradea, — nici cu ocaziunea când am înmormântat pe *marele nostru vlădică Roman Ciorogariu*, necum să arboreze drapelul treicolori îndoliat, cum au făcut toți locuitorii de bun simț, — chiar străini de neamul și cultul nostru, — dar au tras obloanele la Episcopia Unită, cum făcuse și în ziua de azi. — Nu avem noi românii destul de luptat cu neagra străinătate și dușmanii interni, ne mai lipsește oare și acest frecuș?!

De ce nu luminează odată *Dumnezeu* mințile românilor chemați și în drept, ca să ne facă *un neam și o credință strămoșească!*, cu un ceas mai repede și să aducă după căile rătăcite oile pierdute ale *neamului românesc*, pentru întărirea și mărirea *neamului nostru* și a *Țării Noastre!*

Cu mulțumire.
Dr. Ionel Moldovan

Adunarea eparhială

Sedința a II-a.

ținută la 25 Maiu 1936, începând cu orele 10 din zi.

(Urmare din No. 26).

52. Referitor la punctul 10 din raportul Nr. 3746/1936 al Consiliului eparhial, despre societățile „Sf. Gheorghe”, comisiunea culturală prin acelaș raportor propune, iar Adunarea eparhială hotărăște:

Consiliul eparhial este invitat să intervină și să stăruie la organele școlare de Stat, ca să încurajeze și să sprijinească organizarea și activitatea societăților „Sf. Gheorghe” la școlile de sub jurisdicțiunea lor.

53. Cu privire la punctul 13 din acelaș raport Nr. 3746/1936 al Consiliului eparhial referitor la corurile bisericești, Comisiunea culturală prin acelaș raportor propune, iar Adunarea eparhială hotărăște:

Chestia jurisdicțiunii asupra corurilor de adulți și școlărești, să se reglementeze prin regulamentul ce se va elabora pentru secția culturală. Până atunci se menține starea actuală și neînțelegerile dintre corurile de adulți se vor aplană din caz în caz prin secția administrativă bisericească. În privința adăpostului și a subvențiilor pentru societățile religioase culturale, Consiliul Eparhial e invitat să intervină la autoritățile școlare pentru a li-se îngădui acestor societăți să-și țină întrunirile în parchii fără alte localuri în salele fostelor școli confesionale. Tot

astfel va solicita administrațiilor politice pentru a fi împărțite de oarecari subvenții din partea comunelor politice.

54. Referitor la punctul 16, 17 și 18 din raportul general Nr. 3746/1936 al Consiliului eparhial, despre viața misionară și de propagandă, Comisiunea culturală prin acelaș raportor propune, iar Adunarea eparhială hotărăște:

Activitatea misionară și de propagandă religioasă și culturală va fi îndrumată de P. Sf. Sa Părintele Episcop Andrei și Consiliul eparhial, iar pentru acțiunea de colportaj, care va trebui să vină în sprijinul acestei probleme, Consiliul eparhial este invitat să satisfacă hotărârei Nr. 123 din 1932, prezentând proximei Adunări eparhiale un proiect de regulament pentru înfăptuirea colportajului.

55. Cu privire la punctul 19 din raportul Consiliului eparhial Nr. 3746/1936, referitor la regimul sectelor, Comisiunea culturală prin acelaș raportor propune, iar Adunarea eparhială hotărăște:

Biserica Ortodoxă, prin care s'a conservat în cursul veacurilor sufletul neamului nostru, își ține de înaltă datorie morală a lupta cu toate armele duhovnicești și culturale, pentru estirparea sectelor, cari prin propaganda lor subversivă primejduesc unitatea noastră sufletească și politică, iar Adunarea eparhială crede că îndeplinește un obligament nu numai de ordin bisericesc, ci și patriotic insistând, ca On. Guvern să revină asupra regimului sectelor și să scoată din vigoare decizia Nr. 114119 din 1933, prin care s'a decretat acel regim păgăbitor și pentru interesele de Stat.

P. Sf. Sa Părintele Episcop ține să arate în legătură cu această propunere a comisiunii și hotărâre a Adunării, că nu este un adversar al libertății conștiinței și credinței, ci al abuzurilor cu tendințe subversive, ce se practică sub masca acestor libertăți, abuzuri, cari periclitează în primul rând unitatea noastră națională și cari tind a submina temelia însași a Statului. „Nu-mi tem Biserica, ci Statul” zice P. Sf. Sa Părintele Episcop Andrei, pentru că Ortodoxia se apără prin cuvântul adevărului dumnezeesc și a rezistat în cursul veacurilor celor mai grele încercări, ci dușmanii de astăzi conștiinței de forță ce o reprezintă Ortodoxia ca cel mai important element de viabilitate al Statului nostru național, atunci când caută să slăbească această forță — în fond ei nu urmăresc decât destrămarea acelei realități istorice, care trăește prin Ortodoxie, Statul național român.

56. Referitor la punctul 19 a din raportul Nr. 3746/1936 al Consiliului Eparhial, despre acțiuni eterodoxe și oculte, Comisiunea culturală prin acelaș raportor propune, iar Adunarea eparhială primește propunerea, hotărînd:

Consiliul eparhial este invitat să intervină la autoritățile competente, ca în comunele ortodoxe să fie instituiți numai învățătorii ortodocși și că peste tot, să se păstreze raportul de proporționalitate, atât în școală, cât și în alte funcții publice, potrivit cu numărul credincioșilor noștri.

57. În legătură cu această propunere și hotărîre se semnalează mai multe cazuri de prozelitism, iar d. Dr. Băran arată că la Săn-Nicolaul-Mare preotul unit a intrat cu forța în cimitirul ortodox. Pentru eliminarea acestor conflicte preconizează necesitatea elaborării unui regulament din partea comunelor politice pentru întrebuițarea cimitirelor mixte ortodoxe și unite.

58. Cu privire la punctul 20 din raportul Nr. 3746/1936 al Consiliului eparhial referitor la fondul de propagandă, Comisiunea culturală prin acelaș raportor propune, iar Adunarea eparhială hotărăște:

Consiliul eparhial este invitat, ca în scopul unei administrări raționale și rodnice a acelui fond, care e menit exclusiv pentru necesitățile de propagandă religioasă și culturală a Eparhiei, să elaboreze și să înainteze proximei sesiuni a Adunării eparhiale un nou proiect de Statut pentru administrarea lui

59. Cu privire la punctele 21 și 22 din raportul Nr. 3746/1936 al Consiliului eparhial, referitor la școala normală „Dimitrie Țichindeal” comisiunea culturală prin acelaș raportor propune, iar Adunarea eparhială primește propunerea, hotărînd:

Consiliul eparhial este invitat, ca în conformitate cu hotărîrea Adunării eparhiale Nr. 42/1933 să continue demersurile pentru decretarea acestei școale de monument cultural și încadrarea ei în legea promulgată cu Decretul Regal Nr. 2729/1929.

Totodată, să insiste la Ministerul Instrucțiunii pentruca învățământul religios teoretic, să fie predat în toate școlile normale în câte două ore pe săptămână în fiecare clasă.

60. Referitor la punctele 23 și 24 din raportul Nr. 3746/1936 al Consiliului eparhial despre învățământul religios primar, comisiunea culturală prin acelaș raportor propune, iar Adunarea eparhială primește propunerea hotărînd:

Adunarea eparhială la act de ordinul Nr. 140215/1934 din 9 Aprilie 1936 al Onoratului Minister al Instrucțiunii Publice, prin care lămurește organele din subordine, că: „studiu religiei ortodoxe este fixat prin lege și regulament între obiectele principale de învățământ, în două zile pe săptămână”. În scopul punerii în aplicare a dispozițiilor din lege și regulament On. Minister este rugat, să binevoiască a lua măsuri pentruca să asigure câte două ore de religie în fiecare clasă, care să fie predată de învățătorii ortodocși în toate acele cazuri, când posturile, preoțești sunt vacante, sau numărul saelor de învățământ trece ca cifră dincolo de capacitatea de prestație catolică a preoților. Învățătorilor, cari se disting în predarea studiului religiei, în instruirea și conducerea corurilor bisericesti, să li-se exprime recunoștință din partea autorităților noastre bisericesti.

Referitor la punctul de mai sus iau cuvântul d-nii Dârlea, Părintele Dr. Gh. Ciuhan-du, Părintele Gh. Todan, Dr. T. Botiș, Dr. P. Țiucra și Sava Tr. Seculin, arătând, că trebuie depuse toate insistențele pentru a cultiva cele mai bune raporturi între preoți și învățătorii și pentruca școala să fie pusă pe baze creștinești.

61. La punctul 25 din raportul Nr. 3746/1936 al Consiliului eparhial despre inspecția învățământului primar, comisiunea culturală prin acelaș raportor propune, iar Adunarea eparhială primește propunerea hotărînd:

Inspecțiunea asupra învățământului religios primar o exercită protopopii tractuali, cari vor face cel puțin două inspecții pe an, din cari prima în cele dintâi două luni dela începerea anului școlar, dând atenție specială măsurilor de îndreptare a scăderilor ce vor fi constatate. Pentru evitarea cheltuelilor prea mari, inspecțiile protopopești vor fi legate de alte vizitații canonice, sau și de alte exmisiuni.

62. Referitor la punctul 26 și 27 din raportul Nr. 3746/1936 al Consiliului eparhial, despre învățământul religios secundar, comisiunea culturală prin acelaș raportor propune, iar Adunarea eparhială primește propunerea și hotărăște:

Consiliul eparhial este invitat să continue demersurile, ca orele de religie dela liceu, să fie restabilite la câte două ore la săptămână, în toate clasele și ca să se respecte drepturile Bisericii la numirea profesorilor de religie.

63. Cu privire la punctul 28 din raportul Nr. 3746/1936 al Consiliului eparhial, referitor la învățământul religios din școlile de comerț, comisiunea culturală prin acelaș raportor propu-

ne, iar Adunarea eparhială primește propunerea și hotărăște:

Adunarea eparhială la act de noua lege a învățământului comercial și invită Consiliul eparhial, să ia demersuri pentru înființarea necesarelor catedre de religie la Arad și Timișoara.

64. Cu privire la p. 29 din raportul Nr. 3746/1936 al Consiliului eparhial referitor la învățământul religios în școlile de ucenici, comisiunea culturală prin acelaș raportor propune, iar Adunarea eparhială hotărăște:

Consiliul eparhial este invitat, să intervină la On. Minister al Instrucțiunii, pentru ca să decreteze de obligator învățământul religios și în școlile pentru ucenici și ucenice.

65. Cu privire la p. 31 din raportul Nr. 3746/1936 al Consiliului eparhial referitor la premiile de religie pentru școlile secundare, profesionale și de ucenici, comisiunea culturală prin acelaș raportor propune, iar Adunarea eparhială hotărăște:

Consiliul eparhial este invitat să ia în bugetul său anual o sumă corespunzătoare, din care să se cumpere cărți de conținut religios și educativ pentru premiarea din studiul religiei și purtarea morală a elevilor din susnumitele școli.

66. Cu privire la punctele 32 și 33 din acelaș raport Nr. 3746/1936 al Consiliului eparhial despre fundațiile de burse ale eparhiei, comisiunea culturală prin acelaș raportor propune, iar Adunarea eparhială primește propunerea ce urmează, hotărînd:

Consiliul eparhial este invitat, ca prin organul de administrare a fundațiilor de burse, să se constate starea actuală a tuturor fundațiilor de burse și posibilitățile lor financiare, ca astfel secțiile consiliului eparhial, în drept să acorde burse din acele fundații, să poată publica concursurile la începutul fiecărui an școlar.

Să se ia măsuri, ca fundațiile de burse mai vechi și noi neactivate până acum, să poată fi puse în lucrare și despre starea tuturor, să se înainteze, raport proximei Adunări eparhiale.

67. Cu privire la raportul Nr. 3746/1936 al Consiliului eparhial punctul 34, referitor la asistența socială a Bisericii, comisiunea culturală prin acelaș raportor propune și Adunarea eparhială primește propunerea și hotărăște:

Adunarea eparhială constatând imperioasa necesitate a asistenței sociale și în viața noastră bisericască, invită Consiliul eparhial, să elaboreze și să prezinte proximei sesiuni a Adunării eparhiale, un plan de organizare a asistenței so-

cială creștine în centrul și în tot cuprinsul Eparhiei

68. Cu privire la p. 35 lit. d. din acelaș raport Nr. 3746/1936 al Consiliului eparhial referitor la scrierea istoriei Eparhiei, comisiunea culturală prin acelaș raportor propune, iar Adunarea Eparhială hotărăște:

Consiliul eparhial este invitat să înscrie în bugetul său anual o sumă de 15.000 lei pentru cercetări și scrieri istorice, care fond se va sporti an de an cu alocațiile spre acest scop din bugetul eparhiei. Utilizarea acestui fond va cădea în competența și aprecierea secției culturale a Consiliului eparhial.

69. Cu privire la punctul 35 lit. b. din raportul Nr. 3746/1936 al Consiliului eparhial despre muzeul eparhial, comisiunea culturală prin acelaș raportor propune, iar Adunarea eparhială primește propunerea și hotărăște:

Consiliul eparhial este invitat să ia măsuri pentru crearea unui fond din resursele cărui muzeu să poată lua ființă.

70. Urmează la ordinea de zi raportul special Nr. 4082/1936 al Consiliului eparhial, secția culturală, cu privire la adresa Nr. 5170/1936 a P. S. Sale Părintelui Episcop Tit al Hotinului și memoriul asupra pericolului ce-l reprezintă „stilismul” pentru unitatea Bisericii și Statului. Comisiunea culturală prin raportorul său d. Pavel Dârlea, propune, iar Adunarea Eparhială hotărăște:

Adunarea eparhială la act cu adâncă mâhnire sufletească și îngrijorare de cele cuprinse în memoriu și asociindu-se la protestul Eparhiei Hotinului împotriva stărilor de lucruri intolerabile, insistă și din partea sa, ca situația gravă ce i-s'a creiat Bisericii noastre Ortodoxe din Basarabia și Moldova prin propaganda tolerată a stilștilor și alimentată de politicianismul demagogic, să fie curmată prin o acțiune patriotică și energică și a autorităților de Stat, față de toți aceia, cari calcă ordinea legală și tulbură pacea și liniștea sufletelor și prin propaganda lor subverzivă și anarhică subminează autoritatea Bisericii și siguranței Statului.

71. Președintele Adunării Eparhiale, P. Sf. Sa Părintele Episcop Andrei, ridică ședința la orele 12 și fixează termenul proximei ședințe pentru ora 16 din zi.

Președinte:

ss. † ANDREI
Episcop

Secretar:

ss. Dr. Ioan Drincu

Acest proces verbal s'a citit și verificat

în ședința Comisiunii de verificare a Adunării Eparhiale, ținută la 5 Iunie 1936.

ss. † **ANDREI**

Episcop

ss. *Mihai Păcățian*

ss. *Arhim. Dr. I. Suciū* ss. *Ing. Ioan Piso*

ss. *Dr. Gh. Ciuhandu* ss. *Dr. Ioan Drincu*

ss. *I. Georgia* ss. *Dr. Iustin Marșieu*

ss. *Dr. Teodor Botiș* ss. *Dr. Emil Veliciu*

ss. *Dimitrie Muscan* ss. *Ascaniu Crișan*

ss. *Dr. N. Popovici* ss. *Traian Mager*

ss. *Sava Tr. Seculin* ss. *Dr. I. Ursu*

Ședința a III-a

ținută la 25 Maiu 1936, începând la orele 16 din zi. Președinte: P. Sf. Sa Părintele Episcop Dr. Andrei Magieru. Secretar: Sava Tr. Seculin.

72. Citirea și verificarea procesului verbal al ședinței a II-a, care încă nu s'a redactat, se amână pentru a fi cetit și verificat deodată cu acela al ședinței prezente.

73. Se cetește cererea dlui deputat Dr. Romul Coțoiu, prin care solicită concediu pentru restul sesiunii.

Adunarea eparhială acordă concediul cerut.

74. Dl deputat *Ascaniu Crișan*, în legătură cu legea de schimbarea numelui, face propunerea, că oficiile parohiale, unde va fi cazul, să ia inițiativele legale, pentru romanizarea tuturor numelor de familii, schimbate în decursul trecutului vitreg.

Propunerea se primește.

75. Urmând a se proceda la alegerea unui consilier onorific supleant în secția administrativ bisericească a Consiliului eparhial și a unui membru supleant în Consistorul spiritual eparhial, ședința se ridică pe 5 minute. După redeschidere se numesc în comisia de scrutiniu dnii deputați: Dr. T. Botiș și Dr. M. Mărcuș și se procedează la alegere prin votare secretă. Terminându-se votarea, Președintele, P. Sf. Sa Părintele Episcop Andrei, dispune despuierea scrutiniului, care dă drept rezultat 39 voturi exprimate pentru P. C. Sa păr. protopop Aurel Adamoviciu ca consilier onorific supleant în secția administrativ bisericească a Consiliului eparhial și 38 voturi pentru păr. profesor Dr. Gheorghe Popoviciu, ca membru supleant în Consistorul Spiritual eparhial.

În urma acestui rezultat, Președintele, P. Sf. Sa Părintele Episcop, declară ales consilier ono-

rific supleant în secția administrativ bisericească a Consiliului eparhial pe păr. protopop Aurel Adamoviciu și membru supleant în Consistorul Spiritual eparhial pe păr. profesor Dr. Gheorghe Popoviciu, cărora le dă și aprobarea canonică pentru funcțiunile, în cari au fost aleși.

76. Comisia economică, prin raportorul Dr. P. Cioban, referiază asupra raportului general Nr. 4065/1936 al Consiliului Eparhial despre gestiunea secțiunii economice a Consiliului Eparhial pe anul 1935 și propune, iar

Adunarea Eparhială hotărăște: raportul fiind tipărit și distribuit membrilor Adunării Eparhiale, se consideră citit; se ia în general la cunoștință și se va tipări între anexele actelor și debaterilor Adunării Eparhiale. (Anexa E.)

77. Intrându-se în dezbaterile speciale a aceluiaș raport al Consiliului Eparhial Nr. 4065/1936, pct. 2 a. privitor la administrarea fondurilor și fundațiilor eparhiale, comisiunea economică prin acelaș raportor propune, iar

Adunarea Eparhială aprobă ștergerea sumelor devenite neîncasabile în urma legii conversiunii datorilor agricole și urbane și a unei restanțe de chirle în suma totală de 2.625.688 (două milioane șase sute douăzeci și cinci mii șase sute optzeci și opt) Lei.

78. Cu privire la pct. 3 din acelaș raport al Consiliului Eparhial Nr. 4065/1936, referitor la banii investiți în realități din partea comunelor bisericești în anul 1935 în suma totală de 1.147.000 Lei, Comisia economică prin acelaș raportor propune, iar

Adunarea Eparhială ia la cunoștință investițiile făcute și recomandă, ca și pe viitor capitalul disponibil, în numerar, al diferitelor comune bisericești, să se investească în realități producătoare de venit.

79. În legătură cu punctul 4 din raportul Consiliului Eparhial Nr. 4065/1936, referitor la fondurile milinelor din parohii pentru ajutorarea săracilor, acelaș raportor, în numele Comisiunii economice, propune, iar

Adunarea Eparhială ia la cunoștință starea fondurilor, cu finea anului 1935, în suma de 923.708 Lei.

80. Referitor la pct. 5 din acelaș raport Nr. 4065/1936 al Consiliului Eparhial privind cenzurarea bugetelor din parohii, acelaș raportor propune în numele Comisiunii economice, iar

Adunarea Eparhială hotărăște: se ia la cunoștință raportul despre cenzurarea bugetelor parohiale pe anul 1935 și invită Consiliul Epar-

hial să ia măsurile trebuitoare, ca în viitor nici un protopopiat să nu mai rămână în restanță cu bugetele; față de cei neglijenți să se aplice cele mai severe sancțiuni.

81. Cu privire la punctul 6 din acelaș raport Nr. 4065/1936 al Consiliului eparhial, secția economică, privind cenzurarea socoșilor parohiale pe anul 1935, acelaș raportor propune, în numele Comisiunii economice, iar

Adunarea Eparhială, după ce a luat cu plăcere cunoștință de măsurile luate în anul 1936 de P. Sf. Sa Părintele Episcop Andrei, referitor la lucrarea tuturor socoșilor restante hotărăște ca raportul despre cenzurarea socoșilor să se ia la cunoștință.

82. Privitor la punctul 7 din raportul Nr. 4065/1936 al Consiliului Eparhial, privind starea fondurilor și fundațiilor bisericești din parohii, Comisiunea economică prin acelaș raportor propune, iar Adunarea Eparhială hotărăște:

se ia la cunoștință raportul despre starea fondurilor și fundațiilor bisericești în parohiile Eparhiei, din care rezultă, că aceste fonduri la finea anului 1935 dau suma de 18.456.619 Lei și 50 bani.

83. Cu referire la punctul 8 din acelaș raport Nr. 4065/1936 al Consiliului Eparhial, privind datele statistice despre averile imobile și mobile bisericești, culturale și fundamentale ale parohiilor din Eparhie, acelaș raportor în numele Comisiunii economice propune, iar Adunarea Eparhială hotărăște:

se ia la cunoștință datele statistice sumare despre averile imobile și mobile bisericești, culturale și fundamentale ale parohiilor din Eparhie, din cari rezultă, că la finea anului 1935, parohiile dispun de biserici, case parohiale, edificii de școli confesionale, case pentru alte scopuri, pământuri bisericești, școlare, culturale, fundamentale, alte imobile bisericești, școlare și fundamentale, mobilier bisericesc, școlar, cultural, capitale, și fonduri bisericești, școlare și fundamentale în valoare totală de Lei 237.106.651.

84. Referitor la punctul 9 din acelaș raport Nr. 4065/1936 al Consiliului Eparhial, privind fondurile de bucate ale parohiilor din Eparhie, acelaș raportor propune în numele Comisiunii economice, iar Adunarea Eparhială hotărăște:

se ia la cunoștință datele despre fondurile de bucate ale parohiilor din Eparhie.

85. Privitor la decizia Consiliului Eparhial amintită la finea raportului Nr. 4065/1936

al Consiliului Eparhial, ca începând cu anul școlar 1936/37 gestiunile financiare ale Academiei teologice și ale Internatului diecezan de fete să treacă în atribuțiunile Direcțiilor respective, cari se vor îngriji de susținerea instituțiilor lor, în colaborare cu comitetele școlare, cari se vor forma în acest scop, cu aprobarea Consiliului Eparhial, rezervându-și acesta și pe mai departe dreptul de control asupra ambelor instituții, Comisiunea economică prin acelaș raportor propune, iar Adunarea Eparhială hotărăște:

se ia la cunoștință, cu adaosul, ca Consiliul eparhial să întocmească un regulament de funcționare al acelor Comitete școlare, iar până la întocmirea regulamentelor, comitetele școlare, vor funcționa conform regulamentului comitetelor școlare de la școlile secundare de Stat.

86. Comisiunea economică prin acelaș raportor al său referă asupra raportului special Nr. 3951/1936 al Consiliului Eparhial, asupra fondurilor și fundațiilor eparhiale la finea anului 1935 și propune, iar

Adunarea Eparhială ia la cunoștință acest raport, care se va tipări între anexele actelor și debaterilor Adunării Eparhiale (Anexa F.)

Adunarea Eparhială constată cu mult regret că micșorarea mare a fondurilor și în special aceea a fondului preoțesc dela care s'au expropriat 2074 jughere de pământ arabil din Banat și a fondului bisericesc, din care s'au expropriat 570 jugh. din hotarul comunei Cermel, fără de o reală și dreaptă despăgubire din partea Statului, provoacă o adevărată stânjenire a întregii vieți religioase-culturale și economice. Aceste fonduri nu-și pot îndeplini misiunea și Eparhia este pusă în imposibilitate de a pensiona preoții și funcționarii Eparhiei.

Din aceste considerațiuni, Adunarea Eparhială roagă pe P. Sf. Sa Părintele Episcop, și invită insistent Consiliul Eparhial ca să întreprindă toate măsurile și să intervină cu toată energia la forurile în drept, necruțând nici un sacrificiu pentru obținerea unei desdaunări reale și drepte pentru pagubele suferite, în urma exproprierii și aplicării legii conversiunii.

87. În legătură cu raportul special Nr. 3935/1936 al Consiliului Eparhial, referitor la verificarea socoșilor sf. Mănăstiri Hodoș Bodrog, de pe anii 1924—1934, comisiunea economică, prin raportorul său Dr. P. Cioban, propune, iar Adunarea Eparhială hotărăște:

Socoșile anilor 1924—1932, fiind aprobate de decedatul episcop Grigorie, se ia la cuno-

știință. În ce privește socoțile anilor 1933 și 1934, comisia specială delegată de Adunarea Eparhială pentru sf. Mănăstire se invită să cerceteze aceste gestiuni, pozițiile de poziție, să precizeze toate cheltuielile nejustificate și pe baza acestor cercetări să întocmească un bilanț între pretenziunile sf. Mănăstiri Hodoș-Bodrog și pretenziunea de salariu restant al fostului egumen P. Sf. Sa Policarp Morușca. Acest bilanț se va prezenta proximei Adunări Eparhiale pentru aprobare, apoi se va comunica Administrației Sf. Mănăstiri și P. Sf. Sale Părintelui episcop misionar Policarp pentru conformare.

Adunarea Eparhială aprobă propunerile cuprinse în procesele verbale dresate de Comisia de trei la 27 și 28 Aprilie a. c. și 23 Mai a. c. privitor la administrarea pentru viitor a sf. Mănăstiri și exprimă vii mulțumiri delegaților pentru munca depusă.

88. Referitor la raportul special al Consiliului Eparhial Nr. 3938/1936 asupra socoților sf. Mănăstiri Hodoș-Bodrog de pe anul 1935, Comisiunea economică propune, iar Adunarea Eparhială hotărăște:

se ia la cunoștință

89. Acelaș raportor prezintă bugetul Consiliului eparhial și al Academiei teologice din Arad pe 1936/7 cu propunere de aprobare, iar Adunarea Eparhială îl aprobă.

INFORMAȚIUNI

M. S. Regele Carol II-lea la Timișoara. Joi în 2 Iulie a. c. M. S. Regele Carol II-lea a sosit la Timișoara, însoțit de Marele Voevod Mihai și mai mulți miniștri.

În numele episcopiei noastre a mers la Timișoara pentru împlinirea Suveranului, părintele consilier M. Păcățianu.

M. S. a sosit la Timișoara pentru a prezida solemnitatea ridicării la gradul de sublocotenenți, a celor 600 de absolvenți a școlilor pregătitoare de ofițeri: de uscat marină și aviație.

La ora 11:30 asistat de un sobor de preoți P. S. Sa Episcopul militar Dr. Stroia a oficiat un scurt serviciu divin în fața M. S. Regelui, Marelui Voevod Mihai și suitel regale. De față era și P. S. Sa Episcopul Vasile dela Caransebeș.

După oficierea serviciului religios, d. general Paul Angelescu, ministrul apărării naționale, a citit decretul regal de înălțare la gradul de sublocotenent, a celor 600 de tineri.

A urmat jurământul noilor avansați, după care

d. general Paul Angelescu a rostit discursul ocazional în calitate de ministru al armatei.

Suveranul, răspunzând dlui general Angelescu și adresându-se tineretului din noua promoție, a rostit următorul înălțător discurs:

IUBIȚI CAMARAZI!

Pentru Mine, ca Șef suprem al Armatei, simt azi cea mai mare bucurie de a saluta aici pe cea mai tânără generație de ofițeri.

Intrând în marea familie a oștirii — să fiți totdeauna animați de sentimentul camaraderiei și, strânsți uniți de această nevoie sufletească, vă veți afla totdeauna adevăratul rol.

Ați înțeles de bună voie o carieră demnă dar plină de mari obligațiuni. Sunt convins că și această tânără generație va ști să-și facă datoria precum și-au făcut-o toți marii noștri înaintași!

Cu această dragoste, cu care oștirea se simte mândră de a vă primi în mijlocul ei, Vă zic: „Să trăiți, copii!”

După trecerea în revistă a ofițerilor și a trupelor, a avut loc defilarea.

Creștinii din Europa. După ultimele recensăminte, popoarele Europei sunt împărțite după credință în modul următor:

1. Romano-Catolici	184 426.950
2. Ortodocși	124.350.678
3. Protestanți	118 893.627

Nr. 4559/1936.

Comunicat.

Adunarea eparhială sub Nr. 78/936, luând la cunoștință raportul Consiliului Eparhial referitor la investițiile făcute în realități, în anul 1935, insistent invită organele bisericești, ca și în viitor capitalul disponibil în numerar, să-l investească în realități producătoare de venit.

Arad, 26 Iunie 1936.

Consiliul Eparhial ort. rom. Arad.

Nr. 4501/1936.

Comunicat.

Conform hotărârei Adunării eparhiale Nr. 16/936, reclamantul, care cere alte organe pentru facerea anchetelor, decât cele prevăzute în legi și rânduiala canonică, este obligat a avansa cheltuielile de anchetă.

Arad, 26 Iunie 1936.

Consiliul Eparhial ort. rom. Arad.

Nr. 4837/1936.

Comunicat.

În conformitate cu cererea Ven. Consiliu Central Bisericesc No. 5969/936, comunicăm adresa Direcțiunii Muzeului Militar Național din București Nr. 1053/936 de următorul cuprins: Muzeul Național Militar și-a propus crearea în Muzeu a unei secțiuni a clerului român, căutând prin aceasta a arăta publicului vizitator aportul pe care P. C. noștri preoți l'au adus în timpul războiului pentru întregirea neamului. Căci știut este că, alături de camarazii lor laici, preoții noștri au suferit și ei pe câmpul de luptă înfruntând grozăviile dușmane și îmbărbătând cu crucea în mână pe soldații luptători sau dând ultima binecuvântare celor ce cădeau eroic pentru apărarea patriei și împlinirea idealului național.

Pentru ca, pe de o parte, să se poată înălțura un gol existent astăzi printre celelalte secțiuni din Muzeu, iar pe de alta să se împlinească și dorința I. P. S. Patriarh Miron exprimată cu ocazia vizitei pe care a binevoit a o face în ziua de 21 Mai a. c. (Ziua Eroilor) Vă rugăm să binevoiți a da dispozițiuni organelor DVoastre administrative să întreprindă cercetări și investigațiuni pentru a răspunde la următoarele date:

1. Un tabel de numele preoților militari și civili cari au luat parte la cele trei campanii 1877—78, și 1916—1919.

2. Numele și chiar fotografiile preoților morți în timpul celor trei campanii.

3. Memorii în care să se arate faptele mărețe ce stau legate de numele preoților distinși în timpul campaniilor.

4. Numele preoților decorați cu diferite ordine, cruci și medalii militare.

5. Obiecte cari au aparținut preoților distinși în timpul celor trei campanii.

6. Orice fel de fotografii, schițe, desene sau picturi cari mărturisesc activitatea clerului român din timpul campaniilor amintite mai sus.

În acest sens, Muzeul Militar a intervenit și el la Inspectorul Clerului militar dela Ministerul Apărării Naționale.

După primirea datelor cerute, Direcțiunea Muzeului Militar va păși imediat la organizarea secțiunii clerului român, într'una din sălile clădirii sale, anume destinată.

Având în vedere însemnătatea creerii în Muzeul Național Militar a unei secțiuni a clerului român, dispunem ca toți preoții militari,

cari au luat parte la campaniile din 1916—1918, să trimită protopopului respectiv în termen de 15 zile, toate datele și obiectele cerute, iar protopopii le vor înainta aici pe lângă raport informativ.

Arad, 26 Iunie 1936.

Consiliul Eparhial ort. rom. Arad.

Nr. 4515/1936.

Comunicat.

Se comunică spre știre și conformare hotărârea Adunării eparhiale Nr. 35/936, în chestia caselor parohiale: Adunarea eparhială le ia la cunoștință cele raportate și invită Consiliul ep. ca să ia măsurile de lipsă, ca acolo unde încă nu sunt case parohiale să se zidească, înființându-se chiar și prin transformarea edificiilor fostelor școli confesionale în case parohiale.

În viitor casele parohiale să fie făcute după un plan anumit și după un model tip pentru case parohiale, urmând ca să se aprobe în viitor numai construirea ce vor avea vederea aceasta hotărâre.

„Adunarea eparhială ia la cunoștință și”

Arad, 26 Iunie 1936.

Consiliul Eparhial ort. rom.

Arad.

Nr. 4508/1936.

Comunicat.

Se comunică spre știre și conformare, normativul, referitor la diurnele ce sunt a se plăti pentru esmisiuni personalului bisericesc și delegațiunile corporațiunilor bisericești din Eparhia Aradului, aprobat de Adunarea eparhială sub Nr. 26/936:

1. Referenților, revizorului eparhial și membrilor Adunării eparhiale, pentru orice delegații și anume:

a. În orașul Timișoara	400 Lei
b. În alte localități din eparhie	350 „
2. Protopopilor	300 „
3. Membrilor în scaunul protopopesc, judecătoria protopopească și funcționarilor consistoriali	200 „
4. Membrilor Consistorului spiritual (la Arad)	250 „
5. Preoților la conferințele preoțești și adunările protopopești	200 „

În spese de călătorie se vor calcula biletele pe C. F. R. jumătate bilet cl. II-a.

Când transportul s'ar face cu trăsura, se socotește 12 Lei pe distanță de 1 Km., iar cu automobilul 10 Lei.

Vizitarea mai multor localități într'o zi, contează numai o diurnă.

La vizitațiile oficiale săvârșite de protopopi, consilierii eparhiali, revizor etc. în aceeași localitate, unde își au reședința, nu se va calcula nici o diurnă.

Arad, 26 Iunie 1936.

Consiliul Eparhial ort. rom.
Arad.

Anunț.

»Absolvenții Școlii Normale din Arad sunt rugați a participa la convenirea de 10 ani dela absolvire, în localul Seminarului, din Arad la 20 Iulie (Sf. Ilie) ora 9 dimineața.

Participanții vor anunța pe Iosif Păcurariu, înv. preot Săvârșin, jud. Arad.

Iosif Păcurariu
înv. preot

Concurs.

Se publică concurs nou pentru darea în întreprindere a picturii Iconostasului și a picturii decorative și murale a bisericii ort. rom. din **Aradul-nou**, cu prețul de 150000 lei.

Pictorii ofertanți vor înainta ofertele lor până la **6. August a. c. orele 10. din zi la Pretura din Aradul-nou**. Tot la Pretură se pot vedea în orele de serviciu și condițiile de licitație. Ofertele, pe lângă garanția de 5% în numerar, sau efecte acceptabile, vor fi însoțite și de câte o schiță (plan) detaliată și colorată, din care să se vadă precis cum se intenționează executarea picturii. Pentru aceste schițe ofertanții nu vor putea pretinde dela parohie nici o remunerație, nici chiar în cazul când nu li-se vor adjudeca lucrările de pictură. Consiliul parohial dorește ca pictura să fie executată în stil bizantin, recomandând să se consulte și pictura dela biserica ort. rom. din Lipova.

Tiparul Tipografiei Diecezane Arad.

Interiorul bisericii are lățimea de 8 m., înălțimea de 9 m. și lungimea dela intrare în Naie inclusiv Altarul de 20 m., plus corul de 3 m.

Aradul-nou la 8 Iulie 1936.

Consiliul parohial ort. rom.

Licitație minuendă.

Filia ortodoxă română din *Nădălbești*, protopopiatul Buteni, publică licitație cu oferte închise pentru edificarea bisericii, construcție de cărămidă, cu prețul de strigare lei 216.000.

Planul și devizul de cheltuieli se pot consulta la oficiul parohial din *Susani*. La ofertă se va anexa și garanția de 5% numerar. Termenul licitației este Duminică 26 Iulie 1936, ora 10 a. m. în localul fostei școli confesionale din *Nădălbești*.

Consiliul parohial își rezervă dreptul de a încredința lucrarea aceluiași antreprenor care prezintă mai multă încredere. Amatorii nu pot pretinde cheltuieli de călătorie.

Pentru consiliul parohial,
Ioan Bădescu
preot.

Publicație de licitație.

Parohia ortodoxă română din *Andrei Șaguna* protopopiatul Arad, publică licitație cu oferte închise pentru edificarea bisericii, construcție de cărămidă.

Planul și divizul de cheltuieli se pot consulta la oficiul parohial din *Andrei Șaguna* și în biroul Tipografiei Diecezane din Arad str. Eminescu 18 la *Păr. Popa*. La ofertă se va anexa și garanția de 5% numerar. Termenul licitației este Sâmbăta 25 Iulie 1936, ora 4 d. m.

Consiliul parohial își rezervă dreptul de a încredința lucrarea aceluiași antreprenor care prezintă mai multă încredere. Amatorii nu pot pretinde cheltuieli de călătorie.

Pentru consiliul parohial,
Preot Gheorghe Popa

Redactor: protopop Simion Stana

